

n t o t d e a u n a

Caragiale

Teatrul Național din Craiova deține exclusivitatea "Zilelor Caragiale", pornind, acum 20 de ani, de la dorința de a-i sărbători scriitorului, în fiecare ianuarie, nașterea. Așadar, parafrazându-l pe Farfuridi, când zicem Craiova, zicem Caragiale, când zicem Caragiale, zicem Craiova.

Vineri 30 ianuarie

"Zilele Caragiale" încep cu vernisajul expozițiilor "Caragiale și Craiova" – scrisori memorabile către Emil Gârleanu și Ion Anestin, "Caragiale în filatelie" (expune: Nicu Răducanu), "Caragiale" – ediții antologice, exegeze critice apărute sub egida «Societății Caragiale» (organizează: Biblioteca "Alexandru și Aristia Aman" – Craiova). Este lansat volumul "Zilele Caragiale – două deceni de exegeză literară și scenică", îngrijit de Alexandru Firescu și Constantin Gheorghiu. Mă grăbesc să las paginile îngălbenite în grija istoriei, pentru a urmări – în lumina crudă a prezentului – a patra variantă Mircea Cornișteanu (scenografia: Maria Miu) a **Scrisorii pierdute**, realizată, ca și cele anterioare, la TNC. Scenele cele mai reușite sunt cele de grup și cele conduse de fin-ironicul Cațavencu (Ilie Gheorghe) ori de blajinul Trahanache (Mihai Fotino). În rest, m-am crispat în fața stridenței unor actori (Tudor Gheorghe) și a unor prea demonstrative ilustrări ale "actualității". La decernarea "premiului Caragiale", după spectacol, au primit diploma lui Nenea Iancu: Valentin Silvestru, in memoriam, Ilie Gheorghe, pentru rolul Cațavencu, și prof. univ. Ștefan Cazimir. Au mai luat diplome Alexandru Firescu, secretarul Societății, și Alexandru Dinică, fost director al Teatrului Național din Craiova.

Sâmbătă 31 ianuarie

Ziua a început cu o binevenită re-amintire a filmului lui Jean Georgescu după **O noapte furtunoasă**, avându-l în rolul Rică Venturiano pe "un june în primăvara existenței sale": Radu Beligan.

În ceea ce privește Sesiunea de

nu ne întrece nimeni.

Dumitru Solomon deschide sesiunea și ne avertizează că I.L. Caragiale nu e doar actual, ci și periculos, pentru că ne arată cu degetul erorile pe care le facem. Soluția ieșirii din dilemă îi aparține Floricăi Ichim: doar când Caragiale va deveni vetust vom putea scăpa de blestemul asemănării cu lumea lui. Maria

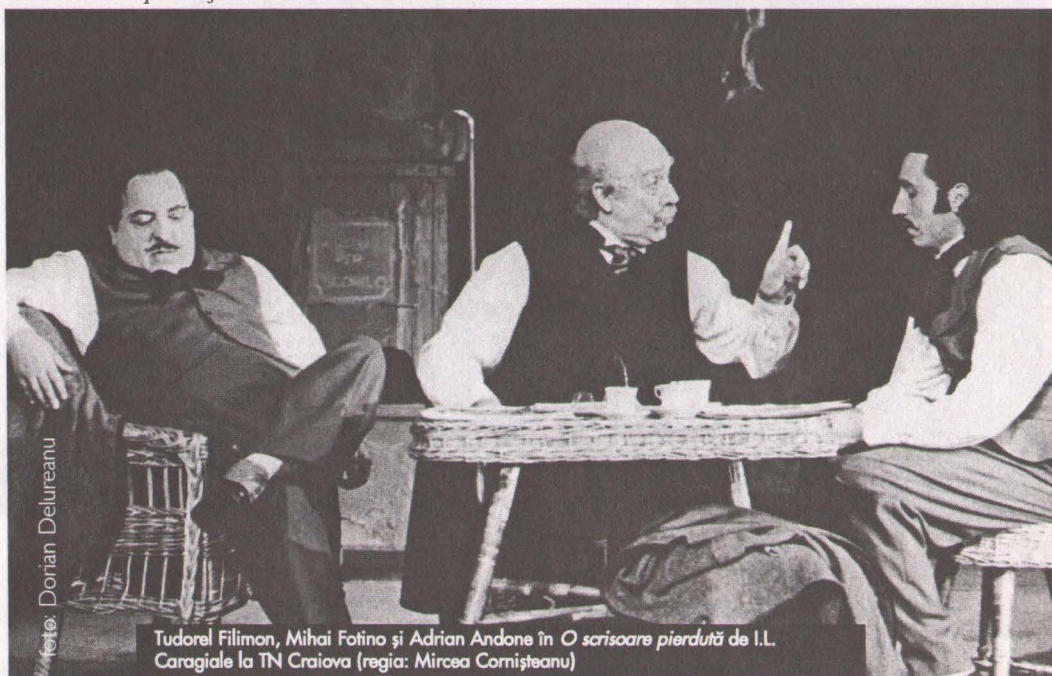

Foto: Dorian Delureanu

Tudorel Filimon, Mihai Fotino și Adrian Andone în *O scrisoare pierdută* de I.L. Caragiale la TN Craiova (regia: Mircea Cornișteanu)

Caragialeologie, programul o anunță încărcată "peste poate". Organizatorii sunt Teatrul Național din Craiova, Secția română AICT – Fundația "Teatrul XXI" și UNITER. Lucrările au doi moderatori (Ludmila Patlanjoglu și Dumitru Solomon), invitați la dezbateri, vorbitori și... trei deschideri (una aparținând, cum se și cuvine, gazdelor, iar celelalte două, moderatorilor). Subiectele sunt generoase și dovedesc – mai era nevoie? – că la teorie

Vodă-Căpușan comentează nu perenitatea, ci "banalitatea" scriitorului: dincolo de șablonul "clasicului din fotografie" există la el o caracterizare a "spiritului neamului": "capacitatea de a trăi deopotrivă gluma și tragicul existenței". În stilul său științifico-anecdotic, Ștefan Cazimir se îndreaptă către o zonă deloc luată în discuție: "Terorismul și Caragiale". Pentru de-contemporaneizarea lui Caragiale în spectacolul de teatru pledează Sebastian-Vlad

Popa: "Va fi contemporanul nostru când vom trece pragul altei lumi". Simțind nevoia unei exegeze mai curând literare, Natalia Stancu descoperă în "mitologia națională și existențială" a dramaturgului o

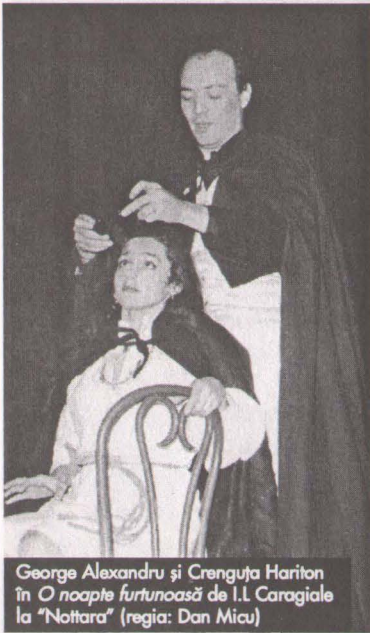
operă generatoare de literatură ("manta lui Caragiale"). A existat un moment al Sesiunii în care monologurile uniforme, pregătite de-acasă, s-au transformat în discuții spontane: Florica Ichim revine cu o reabilitare a lui Mitică Popescu din schițe prin Mitică Popescu din piesa cu același nume de Camil Petrescu; Sebastian-Vlad Popa amintește – în spiritul coborârii

în urma a lui Caragiale – una dintre cele mai interesante exegeze, aparținând lui Nicolae Steinhardt în "Cartea

Împărtașirii". Orele fiind înaintate, se reia șirul comunicărilor, care încep să se precipite, deși ar mai fi fost încă multe de spus. Ileana Berlogea găsește și argumentează motivul pentru care Caragiale a devenit atât de popular în lume: a restabilit legăturile cu izvoarele autentice ale comediei, prin obsesia carnavalescului. Au mai vorbit: Alexandru Firescu (despre 120 de ani de la crearea **Noptii furtunoase**), Ștefan Oprea ("Caragiale și filmul"), Roxana Croitoru ("Caragiale pe scena clujeană"), Jeana Morărescu ("Conceptii de artă caragialene sub reflectorul actualității"). Constantin Paiu dezbate un subiect atât interesant, cât și util – având în vedere auditoriul: "Caragiale despre rigorile actului critic teatral". Încheie Marian Victor Buciu, pus, ca într-o farsă caragialiană, în situația de a-și prezenta singur cartea "Ontoretica lui Caragiale". Pentru că pare a fi ziua **Noptii furtunoase**, Teatrul Studentesc "Podul" aduce, în stilul experimental al lui Cătălin Naum, o

altă interpretare a sensului replicilor piesei și... o Zița de 17 ani. Spectacolul final aparține tot capitalei: Teatrul "Nottara", cu **O noapte furtunoasă**, în regia lui Dan Micu și scenografia lui Victor Ștregaru. Este (pentru că se poartă) a treia variantă cu această piesă în viziunea lui Micu. Pentru a o accepta trebuie să intri în convenție: jocul dur până la paroxism, șarja, inventivitatea schimbării de măști și registre. Am dat voit mai multă importanță contribuțiilor teoretice, pentru că am considerat că, din punct de vedere scenic, "Zilele Caragiale" au excelat mai ales prin actualizare abuzivă. Îmi permit să-i dau dreptate lui Sebastian-Vlad Popa: lumea lui Caragiale e chiar lumea noastră modernă. Ne desparte de el doar limbajul de reprezentare. Poate ne vom salva de la a-l îngropa pe autor în propria sa operă. Sau să fie oare Caragiale, cu cât ne apropiem de el, mai înalt și mai greu de atins ?

Mirona Hărăbor

George Alexandru și Crenguța Hariton în *O noapte furtunoasă* de I.L. Caragiale la "Nottara" (regia: Dan Micu)

flash

Inabilități sau inenarabilități ?

Scriind, într-un articol din "Cotidianul", intitulat "Tribut moralismului realist-socialist", despre un spectacol la Studioul Casandra cu piesa **Dictatorul** de Al. Kirițescu, simpatic și previzibilul cronicar Doru Mareș patinează prea în forță și se ciocnește de mantinelă. Iată o frază împodobită cu foarte multe ghilimele: "Dacă, vorba lui Ilf și Petrov, «atitudinea disprețuitoare față de stomac» ar fi prevalat, atunci am fi fost «văduviți» de tot felul de «merite ale muncii socialiste» și titluri de «artiști emeriți» sau «ai poporului» cu scutire de dări (cam ca «revoluționarii» certați cu Ion Caramitru)". La obiect când vorbește despre așa-zisele merite ale muncii socialiste, cronicarul o ia însă razna când îi compară pe Aura Buzescu, G. Calboreanu, Al. Giugaru, Gr. Vasiliu Birlic și alți mari artiști ("emeriti" sau "ai poporului") cu Dan Iosif. Dacă N. Ceaușescu n-ar fi desființat titlurile care nu-l vizau pe el, Ion Caramitru ar fi ajuns probabil și el "artist emerit". Cum ar fi sunat paranteza lui Doru Mareș ?

În afara obiectului se află inenarabilul cronicar și când constată

că piesa lui Kirițescu aduce în scenă "imaginea dezastrului orânduiri burghezo-moșierești", prin aceea că personajul principal este "un viceprim-ministru al lui Antonescu care, în fapt, conduce țara furând tot ce se poate". Dacă-i pe-așa, nici Alecsandri sau Caragiale, ca și alți autori de comedie din literatura română, nu sunt scutiți de a fi dat "tribut moralismului realist-socialist", fiindcă s-au ocupat de, vorba cronicarului, "dezastrul orânduiri burghezo-moșierești". Autorul articolului are și vânătași mai vechi produse de impactul cu mantinela: declarația că, înainte de 1989, "toată dramaturgia românească a fost roșie", caracterizarea spectacolului **Fuga** de Bulgakov drept o "greșeală politică" (ceea ce ar fi trebuit să ducă, dacă Dumitru Popescu Dumnezeu nu ar fi fost oarecum în pușcărie, la interzicerea spectacolului), scotocirea în dosarul dramaturgului englez Ronald Harwood, autorul piesei **De partea cui ești ?**, jucată la Național, și incriminarea lui ca autor "de stânga". Mircea Iorgulescu vorbea, în "Dilema" (nr. 270), despre un "bolșevism anticomunist"...

D.S.